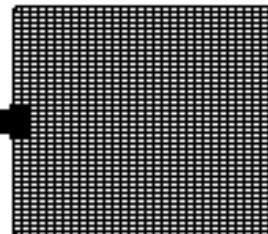

Contactorgaan van de sectie Diptera van
de Nederlandse Entomologische Vereniging

Xylota abiens, een soort die uit Nederland dreigt te verdwijnen? door Jaap van der Linden

Inleiding

Als vervolg op mijn eerdere overzichtje van het voorkomen van *Xylota xanthocnema* in Nederland (zie Vliegenmepper 2(2)), hier een bespreking van de mij bekende vindplaatsen van *Xylota abiens*.

Literatuur en oude vangsten

De eerste gedocumenteerde vondsten van deze soort in Nederland waren al vóór 1900: door van der Wulp werden enkele exemplaren bij Den Haag gevangen en als *Xylota florum* gepubliceerd in de Nieuwe Naamlijst (Van der Wulp & de Meijere, 1898). Onder deze soortnaam waren in de Leidse collectie twee mannetjes te vinden (van juli en van 18 augustus), terwijl een mannetje (van 25 mei) en een wijfje (van juni) in Amsterdam te vinden waren onder hun juiste naam. Daar stonden ook nog andere oude exemplaren met de vindplaatsen Empe (zonder datum en vanger) en Venlo (van den Brandt). Uit het begin van deze eeuw dateert verder een exemplaar van Amersfoort (17.v.1917, J. Koornneef). Opmerkelijk is dat de soort op al deze plaatsen sindsdien niet meer teruggevangen is. Ook van Baarn, waar de soort in de veertiger jaren meerdere keren door Van Doesburg werd verzameld, zijn mij geen recente vangsten bekend.

Overzicht materiaal

Tot op heden ben ik 83 vangsten van deze soort op het spoor gekomen, waarvan 77 met datum. Deze lopen van begin mei tot eind augustus, met pieken rond eind mei en eind juli (tab. 1). Het beeld wijkt daarmee sterk af van dat in België, waar slechts één piek eind juni-begin juli te zien is (Verlinden, 1991). Zoals blijkt uit het kaartje (fig. 1), werd de soort recentelijk alleen nog maar in het oosten en zuiden van

Tabel 1. Aantal vangsten per decade.

1-10 mei	1
11-20 mei	4
21-31 mei	15
1-10 juni	10
11-20 juni	9
21-30 juni	8
1-10 juli	6
11-20 juli	3
21-31 juli	11
1-10 augustus	6
11-20 augustus	3
21-31 augustus	1

Nederland gevonden. De soort is daar te vinden op vochtige plekken in soortenrijke beuken-eikenbossen (Fago-Quercetum) op matig voedselrijke zand- en leemgronden. Op deze plaatsen kan hij soms in aantal gevonden worden. Zo zag ik afgelopen zomer op het landgoed Twickel bij Delden meerdere mannetjes over braambladeren lopen op een klein open plekje onder beuken. Ook in het Ulvenhoutse bos en bij Bekendelle zijn (kleine) series van deze soort verzameld.

Figuur 1. Verspreiding van *Xylota abiens* in Nedeland op basis van gegevens die tot op heden zijn verzameld in het kader van het EIS-Nederland. De verschillende rondjes geven aan in welke periode de soort daar voor het laatst gevangen is: open rondje: voor 1950; kleine stip: 1950-1979; grote stip: 1980-heden.

Als we echter het aantal vangsten van *Xylota abiens* per tijdvak vergelijken met het totaal aantal vangsten van het genus *Platycheirus* (van der Linden, 1986), dan zien we dat het aantal vangsten de laatste decennia relatief laag is ten opzichte van de periode voor

1940 en ook in vergelijking met de veertiger en vijftiger jaren (tabel 2). Opvallend is dat, hoewel in de zestiger jaren het totaal aantal vangsten het hoogste is, de ratio in deze periode als laagste uit de bus komt. Van de tachtiger jaren is voor *Platycheirus* alleen een totaal over de eerste vier jaren bekend, de ratio zal voor deze periode dan ook lager uitkomen dan hieronder vermeld.

Ook Verlinden (1991) vermeldt 'niet zoveel recente vangsten; mogelijk bedreigde soort in sommige gebieden'. Waarschijnlijk heeft dit te maken met de afname van geschikt biotoop door onder andere verdroging en verzuring van bossen. Mogelijk kan een meer natuurlijk bosbeheer, in combinatie met natuurontwikkeling in de beekdalen een keerpunt voor deze soort betekenen. *Xylota abiens* lijkt me dan ook prima geschikt als streefsoort voor het natuurdoeltype 'beekdalbossen op vochthoudende, iets voedselrijke grond' volgens de benadering van Barendregt (1994).

Literatuur

- Barendregt, A., 1994. Mogelijkheden voor natuurontwikkeling vanuit de doelgroep van de zweefvliegen (Diptera: Syrphidae). – *Entomologische Berichten, Amsterdam* 54: 75-79.
- Linden, J. van der, 1986. Het voorkomen van het genus *Platycheirus* (Diptera:Syrphidae) in Nederland. – *Nieuwsbrief European Invertebrate Survey - Nederland* 17: 3-22.
- Verlinden, L., 1991. *Fauna van België. Zweefvliegen (Syrphidae)*. Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen, Brussel. 1-298.
- Wulp, F.M. van der, & J.C.H. de Meijere, 1898). Nieuwe naamlijst van de Nederlandse Diptera. – *Tijdschrift voor Entomologie* 41 (supplement): 1-149.

Adres van de schrijver:
G. Brautigamsingel 28
2331 SJ Leiden

	1800-1940	1940-1949	1950-1959	1960-1969	1970-1979	1980-1989	1990-1994
<i>Xylota abiens</i>	8	9	11	22	17	12	4
totaal <i>Platycheirus</i>	293	627	694	2033	1458	>994	-
ratio (1:x)	37	70	63	92	86	>83	-

Recensie

Danmarks Svirrefluer (Diptera: Syrphidae) door Ernst Torp (1994). Danmarks Dyreliv 6. 490 pp. Apollo Books, Kirkeby Sand 19, 5771 Stenstrup, Denemarken. DKr 300,- (excl. verzendkosten).

Faune de Belgique. Syrphides (Syrphidae) door Lucien Verlinden (1994). Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen, Vautierstraat 29, B-1040 Brussel, België. 289 pp. Prijs ± f 50,-.

In de loop der jaren verzamel je naast zweefvliegen ook de bijbehorende determinatie-literatuur. In de zeventiger jaren stonden er twee belangrijke handboeken naast een hele stapel kopieën van belangrijke literatuur per genus. De eerste was een fotokopie van Coe (1953), the fine old one, met goede tabellen en in (voor die tijd) een handzaam overzicht. Daarnaast stond dan de tweede, de dikke Sack (1932), die uitvoerige beschrijvingen per soort geeft en tevens de Oost- en Zuid Europese soorten behandelt. Met deze literatuur kon ik jarenlang redelijk uit de voeten.

Tegenwoordig staan er vier boeken op de eerste rij, waarmee het snelle nazoekwerk verricht wordt. Natuurlijk als eerste de bewerking door Van der Goot (1981) van het boek van Stackelberg. Hierin staan goede tabellen, worden alle in 1981 bekende Nederlandse soorten genoemd met de beschrijving van de Nederlandse situatie, worden heldere figuren gegeven en worden daarnaast de soorten uit oostelijker streken behandeld. Daarnaast staat dan Verlinden (1991) met het zweefvliegen-deel van de Fauna van België. Een boek met originele tabellen en uitvoerige informatie, waarbij de potlood-figuren een dimensie apart zijn. Daaraan toegevoegd is de verspreiding van alle soorten over België middels kaarten met een grid van 10x10 km. De volgende in de rij is het Engelse werk van Stubbs & Falk (1986). Hierin worden alle Britse en Ierse soorten behandeld. De getekende kleurplaten in dit boek (190 soorten) zijn mooier dan de werkelijkheid, echter wel heel fraai. Daarnaast wordt veel tekst over de soorten gegeven en zijn de tabellen heel leuk. Het laatste boek dat ik regelmatig pak, is het Deense overzicht van Torp (1984). Ondanks dat het in het Deens geschreven is en ik het niet zo snel lees, blijft het voor mij het ideale zweefvliegen-boek. Het staat vol met correcte tabellen en bevat vele hoofdstukken over de ecologie en levenscyclus van zweefvliegen. Daarnaast wordt net als in het Belgische handboek per soort een kaart gegeven van de verspreiding in Denemarken. En om het compleet te maken staan er vier grote foto's in waarop 112 soorten (collectie-exemplaren) afgebeeld zijn. Deze foto's zijn onder

andere door Van der Goot (1986; 1989) terecht overgenomen. Dit handboek is uitvoerig in termen van de tabellen, de perfecte tekeningen, de ecologie en de verspreiding per soort gegeven, uitvoerige informatie over de larven, de ecologische interpretatie van de zweefvliegenfauna, zeg maar simpel: door zijn compleetheid en de prachtige uitvoering.

Torp, 1994

Dit laatste boek is nu herzien en, zover dit mogelijk was, verbeterd. Als belangrijk verschil met de vorige uitgave moet genoemd worden dat nu per soort een compleet overzicht gegeven wordt met in vaste volgorde: kenmerken voor herkenning, verbreiding, biotoopkeuze, vliegtijd, bloembezoek, larve-biologie en hierna een Engelstalige samenvatting. De verspreidingskaart is in deze druk direct bij de beschrijving geplaatst zodat er snel een overzicht verkregen wordt. Ook de tabellen zijn bijgesteld naar de huidige fauna-gegevens. Op pagina 37 wordt bijvoorbeeld de genitaliën van *Trichopsomyia carbonaria* weergegeven. Tweederde van de 490 pagina's wordt ingenomen door tabellen, figuren en soortbeschrijvingen. De overige 150 pagina's vormen een waardevolle aanvulling op deze koele beschrijvingen: hierin wordt de diversiteit in verspreiding en ecologie aangeduid. Juist de combinatie van goede tabellen en beschrijvingen met deze 150 pagina's zorgt ervoor dat dit boek zo waardevol is. Deze tekst gaat over: paring, eieren, larven, poppen, biotoopbinding, hoeveelheid van soorten, geografische verschillen, predatoren en parasieten, mimicry, trek en overwintering, fenologie, economische betekenis, rode lijst soorten en ten slotte verzamelen, prepareren en bewaren.

Het is een typisch geval van een tweede herziene druk, waarbij de inhoud volledig bijgesteld is en vele uitbreidingen gegeven worden. Sommige stukken zijn bijna letterlijk gehandhaafd, andere zijn bijgeschaafd, nog andere zijn geheel anders gesteld. Er is slechts een hoofdstuk dat ik niet terug vond in de huidige druk: een elftal pagina's over chromosoom-structuur bij zweefvliegen. Daarvoor heb ik dan nog de 1984-uitgave nodig. Verder is het oppassen met de naamgeving, aangezien Torp de naamgeving volgens Thompson et al. (1982) volgt. *Chrysotoxum arcuatum* is dus niet onze *Chrysotoxum arcuatum*, en zo zijn er nogal wat verschillen.

De grote stunt van dit boek is wel het gedeelte met de kleurenfoto's. Bevatte de vorige uitgave 112 afgebeelde soorten, nu wordt dit definitief afgedaan door alle 270 deense soorten op ware grootte op twaalf foto's te vereeuwigen. Dit wordt nog eens gevolgd door 25 kleurenfoto's van zweefvliegen in actie. Wat wil een liefhebber nog meer zien! Dit is geheel wat gewenst

wordt. De 270 soorten komen grotendeels ook in Nederland voor. Slechts een tiental soorten zijn extra voor Denemarken: *Pachysphyria transfuga*, *Melangyna lucifera*, *Cheilosia soror*, *C. gigantea*, *C. frontalis*, *C. rufimana*, *Brachyopa dorsata*, *Orthonevra erythrogona*, *Eristalis oestracea* en *Temnostoma apiforme*.

Wat valt er nog te zeggen na het zien van dit boek? Het is zeer compleet, zelfs zo compleet dat ik niets meer weet te verzinnen als aanvulling bij de inhoud. Het is het ideale boek dat ik ooit ook voor Nederland hoop te schrijven. En passant wordt nog even de zeldzaamheid geëvalueerd, zodat er een rode lijst voor de Deense zweefvliegen gegeven kan worden. Gelukkig ontdekte ik nog een typefout op pagina 462, waarmee ik weet dat het niet perfect is. Ernst Torp is al decennia lang met veel energie bezig dit overzicht te maken. Vooral de laatste tien jaar heeft hij hulp van anderen gekregen. In die tien jaar is meer inzicht te voorschijn gekomen over de aanwezige soorten, het verspreidingspatroon en de zeldzaamheid van de soorten. Dit heeft geresulteerd in een goede tweede uitgave, waarbij het aantal pagina's steeg van 300 naar 490. Het is jammer dat de Deense situatie beschreven wordt en dat het boek in de Deense taal is. Anders had ik voor Nederland slechts een suggestie: gooi al je literatuur weg en zet dit boek eenzaam op de plank.

Verlinden, 1994

Bijna gelijktijdig met de herziening van het boek over de Deense zweefvliegen ontving ik een Franstalige uitgave van het Belgische standaardwerk geschreven door Luc Verlinden (1991). *Faune de Belgique - Syrphides* lijkt als twee druppels water op *Fauna van België - Zweefvliegen*, zoals verwacht mag worden van een vertaling. Dezelfde tekst en figuren zijn aangehouden, zodat ik in feite heel kort kan zijn. Echter, er zijn drie jaar verstreken na de Nederlandstalige uitgave en het boek is bijgewerkt naar de huidige inzichten. Daar heb ik vooral naar gekeken.

Allereerst de vertaling. Het zal typisch Belgisch zijn, echter het stoort mij dat er in deze uitgave geen enkele verwijzing is naar de Nederlandstalige uitgave. Heel de toonzetting van de inleiding is veranderd. Het boek is wat globaler geworden in al zijn teksten. Een mooi voorbeeld vind ik de verandering in de specifieke tekst (p. 74) 'Volgens Coe (1953) zou het hier gaan om een lichtere vorm van *C. elegans*'. Dit verwordt in deze uitvoering (p. 75) 'Selon certain auteurs *C. latilimbatus* serait synonyme de *C. elegans*'. Op deze wijze mis je nét twee essentiële punten van informatie. Het is een kritiek die ik op meer punten kan aanwijzen. Op enkele punten worden iets andere kenmerken genomen om de tabellen op te stellen: het verbeteren van een tabel aan de hand van nieuwe inzichten, zoals

het hoort.

Het boek is ook bijgewerkt naar de situatie van 1994. Nieuwe soorten die in de tabellen opgenomen werden, zijn *Ischyrosyrphus leiophthalmus*, *Cheilosia ahenea*, *Platycheirus europaeus*, *P. amplus* en *P. occultus*. De laatste soorten staan in een appendix. Echter er zijn ook soorten verdwenen, namelijk alle soorten die alleen in Nederland aangetroffen zijn, inclusief hun verspreiding en zeldzaamheid in Nederland. Ofwel, het is een echt Belgisch boek geworden met geen enkele informatie over mogelijk aan te treffen soorten. Daartegenover staat dat *Neocnemodon verrucula* en *Psilota anthracina* in de naamlijst opgenomen zijn zonder dat ze ooit aangetroffen zijn (en dit zonder voetnoot of iets dergelijks).

Vervolgens zijn nog enkele essentiële verschillen aan te duiden tussen de twee versies. Bij de naamlijst is de informatie over de frequentie van voorkomen (het aantal 10x10 km hokken waaruit de soort bekend is) geheel weggelaten wegens de verouderde (1987) gegevens. Het hoofdstuk over de fenologie is eveneens geheel verdwenen. De verspreidingskaartjes van alle Belgische zweefvliegsoorten zijn wél bijgewerkt in deze druk. Er zijn nieuwe stippen toegevoegd en een enkel foutje is weggehaald. De vijf nieuwe soorten voor de tabellen zijn niet vertegenwoordigd met een verspreidingskaartje. Even voor de compleetheid nog een aanvulling: Dankzij deze kaartjes let je wel op je eigen waarnemingen. Zo ontdekte ik dat er de laatste decennia geen exemplaar van *Rhingia rostrata* gevangen is in België. In mijn collectie staat een exemplaar uit 1973 van Bévercé (Warche-dal); vergelijk met het recente terugvinden van deze soort in Nederland. Zo blijken deze kaartjes snel inzicht te verschaffen!

Als slotwoord moet ik zeggen dat het boek grote gelijkenis vertoont met de vorige uitgave. De manier van drukken is waarschijnlijk iets anders. In mijn exemplaar is alles veel zwarter, waardoor de potloodtekeningen anders lijken. Soms geeft dit iets meer informatie, maar meestal verdwijnen de fraaie grijstinten; bij de verspreidingskaarten worden de stippen soms zwarte vlekken. Voor ons Nederlanders bevat dit boek dus weinig nieuwe informatie. Wat absoluut blijft staan is dat er eindelijk eens een Franstalig boek verkrijgbaar is, bijgewerkt naar de huidige kennis, essentieel voor dit taalgebied. Een probleem blijft dan wel dat je niet te ver naar het zuiden moet gaan, want door het opnemen van alleen de huidige Belgische soorten wordt het gebruik in midden-Frankrijk beperkt.

Literatuur

- Coe, R.L., 1953. Diptera, Syrphidae. — *Handbooks for the Identification of British Insects* 10(1): 1-98.
- Goot, V.S. van der, 1981. *De zweefvliegen van Noordwest-Europa en Europees Rusland, in het bijzonder van de Benelux*. Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Hoogwoud. 1-275.
- Goot, V.S. van der, 1986. *Zweefvliegen in kleur, tevens Aanvulling op het Zweefvliegenboek*. Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Hoogwoud/Jeugdbondsuitgeverij, Utrecht. 1-40.
- Goot, V.S. van der, 1989. *Zweefvliegen*. Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Hoogwoud/Jeugdbondsuitgeverij, Utrecht. 1-52.
- Sack, P., 1932. Syrphidae. — *Fliegen der Palaearktischen Region* 4(6): 1-451.
- Stubbs, A.E., & S.J. Falk, 1986. *British hoverflies, an illustrated identification guide*. British Entomological and Natural History Society. London. Reprint, and Appendix to reprint: 4 + 1-253, pl. A, 1-12; 1 + ii-xv.
- Thompson, F.C., J.R. Vockeroth & M.C.D. Speight, 1982. The Linnaean species of flower flies (Diptera: Syrphidae). — *Memoirs of the Entomological Society of Washington* 10: 150-165.
- Torp, E., 1984. *De Danske Svirrefluer (Diptera: Syrphidae), kendetegn, levevis og udbredelse*. Fauna Boger, Kobenhavn. 1-300.
- Verlinden, L., 1991. *Fauna van België. Zweefvliegen (Syrphidae)*. Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen, Brussel. 1-298.

Aat Barendregt
Koninginnelaan 9
3781 GK Voorthuizen

Recensie

Colour guide to hoverfly larvae (Diptera, Syrphidae) in Britain and Europe door Graham E. Rotheray (1994). *Dipterists Digest* 9: 1-156. ISSN 0853 7260. £ 12,75 bij de uitgever [Derek Whiteley, 6 Dale View Terrace, Cressbrook, Derbyshire SK17 8SY, Engeland] of f 30,- bij Paul Beuk [als er minimaal vijf bestellingen zijn].

Deze uitgave werd al drie jaar verwacht, maar onder andere door de grote sprongen voorwaarts die de kennis over de larven van zweefvliegen de laatste jaren heeft gemaakt, is de publikatie uitgesteld. Dat het uiteindelijk 1994 is geworden in het boekje zelf staat nog 1993! heeft organisatorische redenen. Het resultaat is er overigens niet minder om, in tegendeel.

Het boekje is vrij traditioneel van opzet als het gaat om de indeling van de hoofdstukken: inleiding en herkenning van zweefvlieglarven, het vinden van de larven, de technieken voor bestudering, kweek en bewaring van larven, functionele morfologie, biologische bestrijding en bescherming, tabellen, een generisch overzicht, drie appendices (larvale voedingswijze, voorlopige fylogenie, literatuur overzicht beschreven larven) en , last but not least, de zestien kleurenplaten.

De inleiding geeft één van de belangrijkste redenen van de auteur om zweefvlieglarven te bestuderen: gedrag, morfologie en ecologie zijn heel gevarieerd en de larven hebben vele speciale eigenschappen. En omdat er relatief weinig bekend is over de larven valt er nog veel te ontdekken, bijvoorbeeld over de relatie tussen morfologie en levenswijze en de (morfologische) verschillen tussen soorten. En wat te denken van het vinden van tot op heden nog onbekende larven?

Het gedeelte over herkenning geeft, zo ver mogelijk in een vrij heterogene groep, de algemene kenmerken waar de zweefvlieglarven herkend kunnen worden. De auteur geeft een paar nuttige tips; waarschijnlijk is hij zelf af en toe ook door schade en schande wijzer geworden. Hij laat de lezer duidelijk weten, dat derde stadium-larven het beste zijn voor bestudering.

Als Rotheray de belangrijkste kenmerken van de larven aan de lezer duidelijk wil maken, wordt de lezer als het waren aan het handje meegenomen, terwijl hij een larve onder de binok bekijkt: `Als de larve voor bestudering geprepareerd is, bekijk hem dan eerst onder een kleine vergroting en zoek uit waar de kop en het achtereind zitten en wat de rug- en buikzijden zijn.

Herken het achtereind aan de aanwezigheid van de achterste adembuizen. (...) Kijk naar de kop en controleer wat de rug- en buikzijden zijn. Aan de rugzijde steken normalerwijs de voorste adembuizen uit.' Je gaat in je eentje toch met een excursieleider op excursie!

Een van de meest uitdagende hoofdstukken is natuurlijk dat over het vinden van de larven. Dit wordt besproken aan de hand van drie hoofdcategorieën van larven: de fytofage en mycofage soorten, de predatore larven en de saprofage larven. De laatste groep is weer onderverdeeld in groepen die leven in sapstromen, onder schors, in rotholtes, in rottende boomwortels en rottende vegetatie. Bij de laatste categorie komen ook de zogenaamde aquatische larven terecht. De auteur geeft hele praktische tips (fytofage soorten laten slechts zelden zware beschadiging van planten zien) en heeft gezorgd dat larven met een 'onduidelijke levenswijze' (moeilijk in een duidelijke categorie in te delen) meerdere keren voorkomen in dit overzicht. Zo vind je *Myathropa* en *Brachyopa* in de eerste vier respectievelijk drie categorieën onder de saprofage soorten en wordt *Microdon* zowel bij de predatore soorten als bij de soorten achter schors behandeld. Alle informatie wordt ook nog eens tabellarisch weergegeven met daarbij literatuurverwijzingen.

Het feit dat het hoofdstuk over de technieken slechts vijf pagina's beslaat (waarvan bijna anderhalve pagina wordt ingenomen door een overzicht van parasitoiden, een bijproduct van het kweken), geeft aan dat het gemiddeld niet zo problematisch zou moeten zijn om met de larven te werken. In het algemeen kunnen de larven wel tegen een stootje (lichte uitdroging, met de hand overzetten naar een nieuwe voedselplant) en het stellen blijktbaar vrij makkelijk ('Als het er uit ziet alsof de larven op een droge plek zitten, doe er dan een of twee waterdruppeltjes op'). Wie de larven wil bewaren op alcohol mag nog kokkerellen ook: de beste manier is om ze 3 à 4 minuten zachtjes te koken, waardoor ze zwellen en schoon worden.

De functionele morfologie wordt behandeld aan de hand van een aantal voorbeelden (*Cheilisia grossa*, *Eupeodes luniger*, *Criorhina berberina* en *Myathropa florea*). Dit zijn min of meer vertegenwoordigers van de verschillende hoofdgroepen (resp. fytofaag, predator, saprofaag in hout en saprofaag in water). Bij elke van deze groepen wordt ook aan andere soorten of genera met een vergelijkbare levenswijze en morfologie aandacht besteed.

De tabel bestaat eigenlijk uit zeven deeltabelen, waarbij de eerste tabel uitsleutelt naar de zes volgende tabellen.

De tweede tabel behandelt de *Microdon*'s, de derde tabel de predatore larven (verschillende deeltabelletjes, voornamelijk op basis van kleurpatronen), de vierde tabel behandelt larven met 'haken' op de thorax (voornamelijk houtbewoners), de vijfde tabel voornamelijk fytofage en mycofage soorten, de zesde tabel de meeste soorten van rottend plantemateriaal en bijen- en wespennesten en de zevende tabel behandelt de meeste lang-staartige soorten. Het gebruik van de tabel zal misschien wat wennen zijn, maar dat komt gedeeltelijk natuurlijk ook door de onbekendheid met de vormen en termen.

Het alfabetische, generische overzicht behandelt in principe alle genera die ook in de tabellen staan. De gemiddelde indeling bestaat uit een beschrijving van de algemene verschijningsvorm, doorslaggevende kenmerken voor determinatie, verwante taxa (met onderscheidende kenmerken), aantekeningen over biologie en incidenteel verdere opmerkingen.

De er na volgende appendices zijn al boven genoemd. De uitdagendste van de drie is de tweede, die over de fylogenie (simpelweg de 'evolutie'). Op basis van de larvale kenmerken levert de stamboom een totaal andere indeling op dan de indeling die we nu gewend zijn (zie bijvoorbeeld de Zweefvliegtabel). Zo zijn de *Eristalis*-achtigen slechts een onderdeel van de groep waarin ook de meeste houtbewonende soorten zitten en is *Xylota* volgens de analyse veel nauwer verwant aan *Ceriana* dan bijvoorbeeld aan *Brachypalpoides* en *Chalcosyrphus*. Uiteraard is dit nog maar een voorlopige conclusie, want een groot aantal groepen (ook niet-Westeuropese!) zijn nog niet bestudeerd en voor de goede orde zou een analyse mede op de kenmerken van de vliegen en bijvoorbeeld de eitjes moeten zijn gebaseerd.

Voordat het sluitstuk van het boekje komt, worden nog een glossary met korte uitleg van allerlei termen (drie pagina's) en een literatuurlijst (acht pagina's) gegeven. De laatste beslaat zo ongeveer alle literatuur tot medio 1993. Zo worden de stukken van Maibach et al. en Kassebeer (zie Recente literatuur in deze en vorige Vliegenmepper) niet meegenomen. Tenslotte moet ergens een streep worden getrokken. Jammer is misschien dat de index tot één pagina beperkt blijft, met slechts verwijzingen naar de genusbesprekingen in het generisch overzicht. Er wordt niet verwezen naar andere delen van de tekst waar de genera genoemd worden en naar afzonderlijke soorten wordt in het geheel niet verwezen. Mogelijk dat in het gebruik de overzichtstabellen en determineertabellen dit euvel verhelpen.

Voor velen zullen de afsluitende kleurenplaten het

klapstuk vormen. In totaal zijn er 96 foto's (6 op één A5-pagina) met in de bijschriften op de pagina ernaast worden de onderscheidende kenmerken (nogmaals) en afbeeldingen van onderdelen (die niet bij de determineertabel staan!) en het substraat (nogmaals). In totaal worden 75 soorten, vier voedselplanten en twaalf 'habitats' (vooral dood hout) afgebeeld. Bij de larven gaat het zowel om foto's van geconserveerde exemplaren als levende exemplaren. Er zijn zelfs 'spectaculaire' actie-foto's bij, bijvoorbeeld van een larve van *Xanthandrus comtus* die een larve van een bladhaantje verorbert.

Al met al ligt hier een fraai-ogend boekje wat in het algemeen goed verzorgd is. Het is niet nodig om te gaan zeuren over een enkele spelfout, want geen enkele publikatie is daar waarschijnlijk vrij van (zo ook deze). De druk is netjes, hoewel een paar tekeningen soms iets te vet geworden zijn, waardoor een enkele keer subtiele verschillen wat onduidelijk zijn. De kleurenfoto's zijn niet echt groot, maar dat is nooit echt problematisch omdat de details, die soms op de foto niet te zien zijn, in de bijschriften staan.

De conclusie is dat een ieder die meer met zweefvliegen wil doen dan alleen maar met een netje zwaaien en kijken wat erin zit. Ook voor inventarisatie-onderzoek is dit een geschikt werk: kennis over de levenswijze geeft aan waar je wat zou kunnen verwachten en sommige soorten zijn zelfs het makkelijkste als larve te vinden (en soms bovendien het hele jaar door!). Voor iemand die gericht met larven aan de slag wil is dit uiteraard een onmisbaar werk. Van harte aanbevolen.

Paul Beuk
Het Wedde 42
2253 RG Voorschoten

Rariteitjes

Een rubriek voor alle bijzondere, gekke, opvallende, vroege, late, nieuwe of oude, maar vooral rare vliegen- of muggenwaarnemingen in Nederland en omliggende landen. De mogelijkheid voor het doorgeven van die zeer zeldzame soort of die vindplaats buiten het normale verspreidingsgebied, die je nergens anders kwijt kunt, maar ook afwijkende kenmerken of gedragingen en dergelijke. Al deze waarnemingen kunnen gestuurd worden naar Jaap van der Linden.

Deze keer bijdragen van Aat Barendregt (Koningin-nelaan 9, 3781 GK Voorthuizen), Paul Beuk (Het Wedde 42, 2253 RG Voorschoten), Jaap van der Linden (G. Brautigamsingel 28, 2331 SJ Leiden), Bastiaan Wakkie (Transvaalstraat 65-d, 1092 HD Amsterdam)

Zweefvliegwaarnemingen voorjaar 1994.

Bij een bezoek aan het voedselarme bosgebied Boeschoten bij Garderen op 19.v.1994 vlogen zeer weinig zweefvliegsoorten. Naast *Syrphus ribesii* (Linnaeus, 1758), *Helophilus pendulus* (Linnaeus, 1758) en nog wat algemene soorten ontdekte ik vliegend tussen en onder bosbes een hommeltachtig dier. Met enig geluk kreeg ik het dier te pakken: een mannetje *Eriozona syrphoides* (Fallén, 1817). Het is een nieuwe soort voor het gebied. Bovendien wordt de vlieg weinig in Nederland gevangen; slechts twee vindplaatsen zijn mij van de Veluwe bekend.

Op 27.v.1994 was ik op de Kromme Rade van 't Hol in Kortenhoef. Hier was de laagveen-vliegenfauna in optimale vorm aanwezig. Massaal vlogen er soorten als *Tropidia scita* (Harris, 1780), *Eristalinus sepulchralis* (Linnaeus, 1758), *Helophilus pendulus*, *H. hybridus* Loew, 1846 en *Anasimyia lineata* (Fabricius, 1787). Tussen deze soorten ving ik een mannetje *Parhelophilus consimilis* (Malm, 1863) en *Anasimyia interpuncta* (Harris, 1776). Tussen de grote hoeveelheden *Lejogaster metallina* (Fabricius, 1777), *L. splendida* (Meigen, 1822) en *Chrysogaster hirtella* Loew, 1843 zat nog een mannetje *Orthonevra intermedia* Lundbeck, 1916 en tussen de grote hoeveelheden *Platycheirus clypeatus* (Meigen, 1822) en *P. fulviventris* (Macquart, 1829) zaten ook nog exemplaren van *P. occultus* Goeldlin de Tiefenau, Maibach & Speight, 1990. Allemaal voor het gebied niet zo bijzonder, echter het is altijd prettig de kenmerkende vliegen voor een goed ontwikkeld ecosysteem ook inderdaad aan te treffen.

Aat Barendregt

Meer interessante vliegen op sapstromen in Voorschoten (2).

Na eerdere mededelingen over de fauna rond een aantal sapstromen op Beuk en Witte paardekastanje, zijn er nog steeds aanvullingen te geven.

De enige zweefvliegen (Syrphidae) waren nog steeds *Brachyopa*'s. Al in de vorige Vliegenmepper (3(2): 18-19) werd *Brachyopa insensilis* Collin, 1939 gemeld tot de datum 1.vi.1994. Op 19.vi.1994 werd nog een mannetje van deze soort op een sapstroom op de Beuk gevonden.

De (toen nog) spectaculaire vondst vorig jaar (Vliegenmepper 2(2): 12-13) van *Periscelis annulata* (Fallén, 1813) (Periscelididae) werd dit jaar gevolgd door nog zeven exemplaren (vier mannetjes en drie wijfjes) in de periode 19.vi-9.vii.1994. Deze vliegen zaten zowel op Beuk als op Witte paardekastanje.

Van de Dolichopodidae werd op 19.viii.1994 een wijfje van *Achalcus melanotrichus* Mik, 1878 op een sapstroom op de Beuk gevonden. Deze soort werd eerder al eens uit sapstromen gekweekt en is in Nederland (tot op heden) zeker een schaarse soort. Waarschijnlijk kunnen de twee voorgaande soorten veel 'algemener' worden door gericht zoeken.

Wat faunistische literatuur betreft kan dat ook gezegd worden van *Aulacigaster leucopeza* (Meigen, 1830) (Aulacigastridae). Mijn eerste waarneming betrof een pop (coll. 28.vi.1994) op een sapstroom op Witte paardekastanje. De pop werd verzameld opdat deze op die van een fruitvliegje leek. Op 5.vii.1994 werd een wijfje gevonden op dezelfde sapstroom en drie dagen later kwam de vlieg (ook een wijfje) uit de pop en bleek tot dezelfde soort te horen. Een volgend mannetje werd op 17.vii.1994 gevonden op wederom dezelfde sapstroom. De enige bekende melding was van Maastricht uit de vorige eeuw.

Paul Beuk

Neopachygaster meromelaena (Stratiomyidae) massaal in Wassenaar.

Op 10.vii.1994 bezocht ik met Leendert Jan van der Ent het gebied 'de Horsten' bij Wassenaar. Langs een van de wandelpaden lagen stapeltjes met populierestammetjes van circa 2 m lengte (bijelkaar waarschijnlijk tussen de 150 en 200). De Populieren waren waarschijnlijk vroeg in het jaar gekapt en in kortere stukken gezaagd.

Aan het begin van het pad lagen echter nog een paar 'losse' stammetjes, welke aan een onderzoek werden onderworpen voor de grote stapels werden gevonden. Al snel werden enkele poppen van wapenvliegen gevonden, typische larven van Pachygasterinae, welke als larf in principe allemaal de schors van dode bomen zitten (zie echter ook Vliegenmepper 3(1): 13). Al tijdens het lospeuteren van de popjes kwam een

popje uit en het bleke exemplaar was eigenlijk al zo te herkennen aan de witte bestuiving langs de ogen: *Neopachygaster meromelaena* (Dufour, 1841).

Later, al lopend langs de stapels met stammetjes, viel op dat er erg veel vliegen rond de stammen vlogen. Dat bleek *Xylomya marginata* te zijn (Meigen, 1820) (Xylomyidae), een heel bekende soort waarvan de larven achter de schors van dode populieren worden gevonden. Bij nader onderzoek bleken sommige stammetjes helemaal onder de eitjes te zitten. Blijkbaar komen de larfjes uit en zoeken zelf hun weg naar een lekker plekje achter de schors.

Tussen de snel, schichtig bewegende, grote *Xylomya*'s vlogen ook nog kleinere vliegen. Hier kwam weer diezelfde *Neopachygaster meromelaena* naar voren. Rustig kijkend bleken er werkelijk tientallen exemplaren op verschillende stammetjes te zitten. Een deel ervan werd verzameld. Later bleken het allemaal wijfjes te zijn. De ei-afzettende wijfje die werden bekeken gedroegen zich, qua ovipositie, net als *Xylomya marginata*, zij het dat de eitjes niet op het oppervlak van de stammetjes werden afgezet, maar in kleine kiertjes en barstjes in de schors. Een vergelijkbaar gedrag vertoonden ook een tweetal soorten van de Lonchaeidae (een slecht bestudeerde familie in Nederland, de twee soorten zijn beide nog niet uit Nederland gemeld).

Paul Beuk

Zweefvliegen en roofvliegen in 1994.

Een wijfje *Melangyna quadrimaculata* (Verrall, 1873) dat ik op 3.iv op de hei ten oosten van Nuenen ving leverde wat determineerproblemen op vanwege het totaal ontbreken van achterlijfsvlekken. Het leek daardoor net een *Cheilosia*.

Op de plaats in de duinen bij Wassenaar, waar ik eerder *Brachyopa scutellaris* (Robineau-Desvoidy, 1844) en *B. insensilis* Collin, 1939 ving, vond ik op 24.iv een mannetje *B. pilosa* Collin, 1939, welke soort volgens Barendregt (Vliegenmepper 1(2)) op slechts twee andere plaatsen in de duinstreek is waargenomen.

Nieuw voor Nuenens Broek waren dit jaar *Parasyrphus annulatus* (Zetterstedt, 1838), *Eupeodes latilunulatus* (Collin, 1931) (beide op 12.v), *Heringia heringi* (Zetterstedt, 1843) (op 13.v), *Neoascia meticulosa* (Scopoli, 1763) (op 15.v) en *Cheilosia illustrata* (Harris, 1780) (op 5.viii). In mei waren onder andere *Temnostoma bombylans* (Fabricius, 1805), *Leucozona lucorum* (Linnaeus, 1758), *Sphegina clunipes* (Fallén, 1816), *Cheilosia carbonaria* Egger, 1860 en *Epistrophe melanostomoides* (Strobl, 1880) weer present. Het totaal aantal soorten voor dit gebied staat nu op 94.

Op 14.v ving ik in de kasteeltuin van Geldrop een mannetje *Temnostoma vespiforme* (Linnaeus, 1758),

een soort die ik slechts één keer eerder in Nuenens Broek gevangen heb. Later die dag kwam ik nabij kasteel Heeze terecht in een mooi oud loofbos, waar ik een mannetje *Didea annulipes* (Zetterstedt, 1838) vond en, vliegend om de onderkant van een oude holle Beuk, een wijfje *Criorhina pachymera* Egger, 1858. Gezien het dikke achterlijf was deze op zoek naar een goede plek om haar eitjes af te zetten.

Tijdens een vakantie op de Holterberg ving ik op 12.vi onder andere *Chrysotoxum festivum* (Linnaeus, 1758), *Microdon eggeri* Mik, 1897 en *Laphria flava* (Linnaeus, 1761) (Asilidae). Ten zuidoosten van Enter ving ik op 21.vi *Dioctria oelandica* (Linnaeus, 1758) en *Choerades marginatus* (Linnaeus, 1758) (Asilidae).

Een bezoek aan de Enbertsdijkvenen op 17.vi leverde naast de zeer talrijke *Sericomyia silentis* (Harris, 1776) ook een mannetje van *S. lappona* (Linnaeus, 1758) op, bij mijn weten nog niet uit die streek bekend. Daarnaast ving ik in dit leuke veengebied ook *Xylota florum* (Fabricius, 1805), *Chalcosyrphus nemorum* (Fabricius, 1805) en *Platycheirus occultus* Goeldlin de Tiefenau, Maibach & Spieght, 1990.

Jaap van der Linden

Leuke vangsten in 1994.

Op 11.v, na afloop van een NJN-kampje, zijn Wouter van Steenis, Sander Turnhout en ik nog even naar de Riesenbergring (Savelsbos) geweest om nog wat zweefvliegen te vangen. We gingen daar weg met een goed gevoel: *Brachypalpus laphriformis* (Fallén, 1816), *Caliprobola speciosa* (Rossi, 1790), *Criorhina asilica* (Fallén, 1816), *C. berberina* (Fabricius, 1805) (ook var. *oxycanthae*), *C. floccosa* (Meigen, 1822), *C. pachymera* Egger, 1858, *C. ranunculi* (Panzer, 1804) en *Sphiximorpha subsessilis* (Illiger, 1807)! De *Sphiximorpha* en *Caliprobola* zaten zonnend op een boomstam. Aan de onderkant van deze bomen vloog soms *Criorhina pachymera*.

Op 15.vi ving ik in Amsterdam-West de boorvlieg *Tephritis hyosciami* (Linnaeus, 1758). Een dag later, toen ik langs het 'miljoenenlijntje' in Zuid-Limburg liep, ving ik dezelfde soort in aantal van een Kale jonker. De soort, voorheen zeldzaam, schijnt in opmars te zijn.

Verder ving ik op 8.vii een wijfje *Epistrophe diaphana* (Zetterstedt, 1843) in het Poppelmondedal bij de Sint Pietersberg.

Bastiaan Wakkie

Recente literatuur

Een behoorlijk aanbod van publikaties met wederom behoorlijk veel over zweefvliegen. Jaap van der Linden (JvdL) besprak daarvan een aantal behoorlijk uitgebreid. Bedankt.

Ook nu geldt weer: Eenieder, die aanvullingen heeft of nieuwe publikaties weet, kan dit doorgeven aan ondergetekende.

Paul Beuk
Het Wedde 42
2253 RG Voorschoten

Diptera (algemeen)

Ecologie

Peng, R., S.L. Sutton & C.R. Fletcher, 1992. Spatial and temporal distribution patterns of flying Diptera. — *Journal of Zoology, London* 228: 329-340.

Onderzoek door middel van zuigvallen naar de verspreidingspatronen in de ruimte, gedurende het jaar en gedurende de dag. Opvallend was dat de muggenfamilie Scatopsidae de algemeenste familie was (zie ook daar).

Fossiel

Schumann, H., 1994. Diopsiden-Funde im Sächsischen Bernstein (Diptera, Diopsidae). — *Deutsche Entomologische Zeitschrift, Neue Folge* 41: 141-145.

De vondst van barnsteenfossielen van de Diopsidae in Duitsland toont aan dat deze familie vroeger ook in onze streken voorkwam.

Agromyzidae (mineervliegen)

Schiers, J., L. De Bruyn, D. Vandenbussche, P. Verdyck & K. Jordaens, 1994. Leafminers (Diptera; Agromyzidae) new to the Belgian fauna. — *Bulletin et Annales de la Société Royal Belge d'Entomologie* 130: 53-57.

Waarnemingen van nieuwe Belgische soorten en enkele van hun voedselplanten.

Empididae (dansvliegen)

Chvála, M., 1994. The Empidoidea (Diptera) of Fennoscandia and Denmark. III. Genus *Empis*. — *Fauna Entomologica Scandinavica* 29: 1-192.

Noordwest-Europe zou wat betreft het genus *Empis* geen geheimen meer moeten hebben. Goede en rijk geïllustreerde tabel met uitgebreide faunistische informatie en vele aantekeningen over biologie en taxonomie.

Plant, A., 1994. Epigamic swarming behaviour of *Rhamphomyia* (*Megacuttarus*) *crassirostris*, *Hilara lundbecki* and *Empis* (*Xanthempis*) *scutellata* (Empididae). – *Dipterists Digest* (Second series) 1: 72-77.

Uitgebreide waarnemingen aan zwermgedrag. Vooral van de laatste soort is zwermgedrag opvallen, omdat het betreffende Empis-subgenus het enige zonder zwermgedrag zou zijn.

Muscidae (echte vliegen)

Pont, A.C., 1994. Muscidae (Diptera) as flower-visitors and pollen-feeders. – *Dipterist Digest* (Second series) 1: 58-61.

Voedingsgedrag van Muscidae op bloemen, verzamelen van alleen nectar tot alleen stuifmeel en bijna alles wat er tussen zit.

Sarcophagidae (dambordvliegen)

International Commission for Zoological Nomenclature, 1994. Metopiini Raffray, 1904 (Insecta, Coleoptera): spelling emended to Metopiasini, and Metopiini Townsend, 1908 (Insecta, Diptera): spelling emended to Metopiaini, so removing homonymy with Metopiinae Foerster, [1869] (Insecta, Hymenoptera). – *Bulletin of Zoological Nomenclature* 52: 174-175.

Voor de naamlijst-'freaks' onder ons: bij de sarcophagiden niet meer Metopiini maar Metopiaini.

Scatopsidae

Haenni, J.-P., & F. Vaillant, 1994. Description of dendrolimnobia larva of Scatopsidae (Diptera) with a review of our knowledge of the preimaginal stages of the family. – *Mitteilungen der Schweizerischen Entomologischen Gesellschaft* 67: 43-59.

Titel spreekt voor zich.

Peng, R., S.L. Sutton & C.R. Fletcher, 1994. Distribution patterns of some species of Scatopsidae (Insecta: Diptera) and the effect of microclimate on their flight activity. – *Journal of Zoology, London* 232: 585-594.

Verspreiding in ruimte en tijd en de effecten van het microklimaat daarop werden bestudeerd bij deze relatief onbekende groep muggen. Twee van de algemeenste

soorten werden bij ons nog niet gemeld...

Sphaeroceridae

Roháček, J., I. Beck-Haug & K. Dobat, 1994. Sphaeroceridae associated with flowering *Arum maculatum* (Araceae) in the vicinity of Tübingen, SW-Germany (Insecta: Diptera). *Senckenbergiana Biologica* 71: 259-268.

Analyse van de 'inhoud' van 109 bloeiwijzen van Gevlekte aronskelk leverde 16 soorten coprofage en saprofage Sphaeroceridae op. De resultaten worden besproken.

Syrphidae (zweefvliegen)

Ecologie

Brunel, E., & D. Cadou, 1994. Syrphid larvae (Diptera: Syrphidae) mining the roots of artichoke (*Cynara scolymus* L.) in Brittany. – *Dipterists Digest* (Second series) 1: 69-71.

Nadat artisjok door Cheilosia vulpina-larven is aangetast blijkt de soort ook gevoelig voor aantasting door Syrrita pipiens, Ferdinandea cuprea en Eumerus strigatus.

MacGowan, I., 1994. Creating breeding sites for *Callicera rufa* Schummel (Diptera, Syrphidae) and a further host tree. – *Dipterists Digest* (Second series) 1: 6-8.

Kweek je eigen zeldzaamheden of hoe maak je een zeldzame soort minder zeldzaam.

Rotheray, G.E., 1994. Colour guide to hoverfly larvae (Diptera, Syrphidae) in Britain and Europe. *Dipterists Digest* 9: 1-156.

Zie elders in deze Vliegenmepper.

Rotheray, G.E., & I. Perry, 1994. The larva of *Callicera spinolae* with a key to the larvae of British *Callicera* species (Diptera, Syrphidae). – *Entomologist* 113: 204-210.

Beschrijving van de larven van deze niet-Nederlandse soort met een tabel tot de reeds bekende soorten en het substraat waar ze te vinden zijn.

Faunistiek

Delfos, M.J., 1993. *De zweefvliegen-fauna van Drenthe* (Diptera: Syrphidae). Nationaal Natuurhistorisch Museum, Leiden.

De vangsten van enige verzamelexcursies in de Schoonloër Strubben en de Reitma in 1992 en 1993 zijn aanleiding geweest om de totale zweefvliegenfauna van Drenthe eens op een rijtje te zetten. Hierbij is gebruik gemaakt van zowel eigen vangsten als van lite-

ratuurvermeldingen, de collecties van het Nationaal Natuurhistorisch Museum, het Zoölogisch Museum in Amsterdam, de Landbouwwuniversiteit te Wageningen en het Fries Nationaal Museum en van waarnemingen van een aantal informanten. Dit leidt tot een lijst van 163 soorten, waarop nog wel het één en ander valt af te dingen. Zo werden de binnengekomen waarnemingen niet door de auteur gecontroleerd, terwijl dat in sommige gevallen toch op zijn plaats was geweest. De vermelding van *Cheilosia barbata* is op zijn minst opmerkelijk (er is helaas geen collectie vermeld), terwijl ook *Platycheirus immarginatus* mij (weer) onwaarschijnlijk lijkt. Ook bij de vermelde *Orhoneva*-soorten heb ik zo mijn vraagtekens.

In de afwerking van de tekst zijn hier en daar ook wat steken gevallen. Soms worden soorten van één vindplaats zowel vermeld als leg. Van der Ent als van coll. LUW, terwijl het om dezelfde beesten moet gaan. Ook valt op dat waarnemingen uit het door mij geschreven verslag van het IWG-zoka 1983 (dus niet '84 zoals abusievelijk in de literatuurlijst staat vermeld) de ene keer met hun precieze plaats vermeld staan (bijvoorbeeld oeverlanden Drentse Aa bij Oudemolen) en de andere keer slechts met 'Drenthe (van der Linden, 1984)'. Herhaaldelijk is coll. Steenis vermeld, terwijl het natuurlijk Van Steenis had moeten zijn. Over de nieuwe namen in het genus *Neoascia* was kennelijk verwarring, want zowel de oude naam *aenea* als *dispar* wordt onder *meticulosa* geschoven.

Al met al een rapportje met de nodige losse eindjes, maar ook een werkstuk waarmee verder gewerkt kan worden in het kader van verspreidingsonderzoek van de Nederlandse zweefvliegen. Waren al deze gegevens maar vast in het EIS ingevoerd... (JvdL)

Delfos, M.J., 1994. *De zweefvliegen-fauna van Friesland (Diptera: Syrphidae)*. Nationaal Natuurhistorisch Museum, Leiden.

Naar aanleiding van de fauna van Drenthe is het plan ontstaan dergelijke boekwerkjes ook voor andere provincies te maken. Voor wat betreft Friesland kon worden voortgebouwd op de soortenlijst van de Waddeneilanden (Delfos, 1987). Weer zijn het voor een deel ongecontroleerde waarnemingen, wat ook hier soms vragen oproept, hoewel minder dan bij Drenthe. Zo is de vermelding van *Trichopsomyia jarottensis* (= *T. carbonaria*) onduidelijk, aangezien een andere plaats en datum worden vermeld dan door Van der Goot (1981) en Verlinden (1991).

Aanbevolen leeswerk voor eenieder die wel eens in Friesland zweefvliegen vangt. (JvdL)

Delfos, M.J., 1994. *De zweefvliegenfauna van Noord-Brabant (Diptera: Syrphidae)*. Nationaal Natuurhistorisch Museum, Leiden.

Het volgende deel in de reeks. Evenals bij Overijssel komt het totaal aantal soorten voor deze provincie boven

de 200 uit, terwijl Friesland en Drenthe (beide 163) daar ver onder blijven. Zoals de auteur al aangeeft zal dit waarschijnlijk te maken hebben met de grotere diversiteit aan biotopen binnen deze provincies. Daarnaast zou bij Brabant ook de wat zuidelijker ligging een rol kunnen spelen.

Er zijn echter twee soorten die ten onrechte op deze lijst staan. Bij de vermelding van *Sphaerophoria loewi* wordt een in eerste instantie door mij fout gedetermineerd exemplaar van *Melangyna guttata* bedoeld, dat ook onder zijn juiste naam in de lijst is opgenomen. Verder is ook *Brachypalpus eunotus* in de lijst te vinden, waarbij wordt verwezen naar Van Doesburg (1958). De determinatie van het betreffende specimen is echter in mijn artikel van 1988 in de *Entomologische Berichten* gecorrigeerd, het betrof namelijk een wijffe van *Criorhina pachymera*. Met de vindplaats Velp is het Gelderse Velp bedoeld en niet het dorpje bij Grave.

In plaats hiervan kunnen er nog twee soorten aan de lijst worden toegevoegd: *Platycheirus europaeus* (de Rosep, Oisterwijk, coll. Ben Brugge) en *P. occultus* (de Brand, uit Malaise-val).

Ook hier zijn weer enkele storende zaken in de vindplaatsenlijstjes geslopen: herhaaldelijk worden waarnemingen zowel van 'Een Eind, bij steenfabriek' als van 'Enode, ten zuiden van Nuenen' vermeld, terwijl het in feite om verschillende omschrijvingen van dezelfde vindplaats gaat. Ook worden sommige waarnemingen uit de *Helophilus*-groep zowel bij de coll. Verhaak als van Milieu-Educatiecentrum Eindhoven vermeld.

Ondanks deze tekortkomingen is een dergelijk overzicht heel nuttig om bij de hand te hebben, zeker als je zoals ik als provinciaal ambtenaar bezig bent ecologische waarden in Noord-Brabant in kaart te brengen. (JvdL)

Dunk, K. von der, 1994. *Zweiflügler aus Bayern II (Diptera, Syrphidae)*. – *Entomofauna* 15: 49-68.

Lijst van 316 soorten uit deze Duitse deelstaat, waarbij 36 als algemeen en 103 als zeldzaam worden gekwalificeerd.

Dunk, K. von der, 1994. *Bestimmungsschlüssel für Wollschweber (Diptera: Bombyliidae)*. – *Galathea* 10: 39-48.

Tabel tot bijna 50 soorten, geïllustreerd onder andere met twee kleurenfoto's met 32 soorten.

Dunk, K. von der, 1994. *Schwebfliegenfunde 1994 (Dipt., Syrphidae)*. – *Galathea* 10: 121-122.

Zweefvliegwaarnemingen uit Bayern.

Levy, E.T. & D.A. Levy, 1994. *Eoseristalis cryptarum (Diptera, Syrphidae)* - on Dartmoor. – *Dipterists Digest (Second series)* 1: 86.

Opnieuw gevonden in 1993 na vijftien jaar niet meer waargenomen te zijn.

MacGowan, I., & K. Watt, 1994. A further record of *Parasyrphus nigratarsis* (Zetterstedt, 1843) (Diptera: Syrphidae), with a review of its known

distribution in Britain. – *Dipterists Digest (Second series)* 1: 26-29.

Overzicht van de verspreiding van de soort op de Britse eilanden met wat aantekeningen over determinatie en ecologie.

Speight, M.C.D., 1993. Révision des syrphides de la faune de France: I. - Liste alphabétique des espèces de la sous-famille des Syrphinae (Diptera, Syrphidae). – *Bulletin de la Société Entomologique de France* 98: 35-46.

Een lijst van 146 soorten, 18 nieuw voor Frankrijk zijn. Vijf worden afgevoerd (Melangyna barbifrons, Parasyrphus unifasciata, Platycheirus discimanus, P. immarginatus en Syrphus sexmaculatus).

Stubbs, A., 1994. *Sphagina (Asiosphagina) sibirica* Stackelberg 1953 a new species and sub-genus of hoverfly (Diptera, Syrphidae) in Britain. – *Dipterists Digest (Second series)* 1: 23-25.

Een soort die stromenderhand Europa veroverd. Afbeeldingen van genitaliën van alle Noordwesteuropese soorten en aantekeningen over determinatie.

Tóth, S., 1994. Zur Insektenfauna vom Vogelmoos (775 m) bei Neudorf, Kanton Luzern XIII. Diptera 1: Syrphidae (Schwebfliegen). – *Entomologische Berichten, Luzern* 31: 127-146.

Lijst van 70 soorten zweefvliegen, zowel met de hand als met lichtvallen gevangen. Anasimyia interpuncta, Eumerus sogdianus en Pelecocera latifrons worden voor het eerst uit Zwitserland gemeld. Zeven soorten werden fenologisch geanalyseerd.

Torp, E., 1994. *Danmarks Svirrefluer (Diptera: Syrphidae)*. Danmarks Dyreliv 6: 1-490. Apollo Books, Stenstrup, Denemarken.

Zie elders in deze Vliegenmepper.

Verlinden, L., 1994. *Faune de Belgique. Syrphides (Syrphidae)*. Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen, Brussel, België. 289 pp.

Zie elders in deze Vliegenmepper.

Taxonomie (zie ook onder Ecologie)

Barkalov, A.V., 1994. Hoverflies of the genus *Cheiliosia* Meigen, 1822 (Diptera, Syrphidae). – *Entomological Review* 73(5): 28-58.

Tabel met veel afbeeldingen (inclusief genitaliën), ook van een aantal soorten die bij ons voorkomen. Niet helemaal duidelijk is welk gebied bestreken wordt.

Doczkal, D., & U. Schmid, 1994. Drei neue Arten der Gattung *Epistrophe* (Diptera: Syrphidae), mit einem Bestimmungsschlüssel für den deutschen Arten. – *Stuttgarter Beiträge zur Naturkunde, Serie A (Biologie)* 507: 1-32.

Interessante publikatie die ook voor ons van belang is. E. melanostomoides als soort wordt gesynonymiseerd

met E. melanostoma, maar de soort welke in onze tabellen als E. melanostomoides wordt genoemd bestaat wel en gaat nu E. flava heten. Ook worden twee andere nieuwe soorten beschreven (E. cryptica en E. similis), welke misschien ook wel bij ons voorkomen.

Maibach, A., P. Goeldlin de Tiefenau, & M.C.D. Speight, 1994. Limites génériques et caractéristiques taxonomiques de plusieurs genres de la tribu des Chrysogasterini (Diptera: Syrphidae). I. Diagnose génériques et description de *Ripponesia* gen. nov. – *Annales de la Société Entomologique de France (Nouvelle Série)* 30: 217-247.

Het genus Chrysogaster wordt weer opgesplitst in Chrysogaster (met C. chalybeata, C. solstitialis en C. virescens) en Melanogaster (met M. hirtella, M. macquarti en M. `viduata') en o.a. voor de problematische soort O. splendens wordt het nieuwe genus Ripponensia beschreven.

Maibach, A., P. Goeldlin de Tiefenau, & M.C.D. Speight, 1994. Limites génériques et caractéristiques taxonomiques de plusieurs genres de la tribu des Chrysogasterini (Diptera: Syrphidae). II. Statut taxonomique de plusieurs des espèces étudiées et analyse de complexe *Melanogaster macquarti* (Loew). – *Annales de la Société Entomologique de France (Nouvelle Série)* 30: 217-247.

Taxonomische en nomenclatorische facetten behorende bij het vorige verhaal.

Maibach, A., P. Goeldlin de Tiefenau, & M.C.D. Speight, 1994. Limites génériques et caractéristiques taxonomiques de plusieurs genres de la tribu des Chrysogasterini (Diptera: Syrphidae). III. Description des stades de plusieurs espèces ouest-paléarctique. – *Revue Suisse de Zoologie* 101: 369-411.

Beschrijving van de larvale stadia van de reeds eerdergenoemde groepen.

Vujić, A., 1994. *Cheiliosia griseifacies*, eine neue Fliegen-Art aus Mitteleuropa (Diptera, Syrphidae). – *Entomofauna* 15: 337-344.

Nieuwe Cheilosia uit Hongarije en voormalig Joegoslavië, lijkt op C. canicularis.

Tachinidae (sluipvliegen)

Belshaw, R., 1993. Tachinid flies, Diptera: Tachinidae. – *Handbooks for the Identification of British Insects* 10(4a(i)): 1-169.

Een bespreking volgt later.

Goot, V. van der, 1994. Sluipvliegen. – *Natura, Amsterdam* 91: 75-77.

Gevarieerd en algemeen artikel over de familie waar recent twee tabellen van verschenen zijn.

Tschorsnig, H.-P., & B. Herting, 1994. Die Raupen-

fliegen (Diptera: Tachinidae) Mitteleuropas: Bestimmungstabellen und Angaben zur Verbreitung und Ökologie einzelnen Arten. — *Stuttgarter Beiträge zur Naturkunde, Serie A (Biologie)* 506: 1-170.

Een bespreking volgt later.

Tephritidae (boorvliegen)

Merz, B., 1994. Diptera Tephritidae. — *Insecta Helvetica, Fauna* 10: 1-198.

Een bespreking volgt later.

Xylomyidae

Palmer, C., 1994. A note on the rearing of *Solva maculata* (Meigen) (Xylomyiidae). — *Dipterists Digest (Second series)* 1: 85-86.

Werd al eerder gekweekt uit rottend beukehout en rotholtes, maar nu ook uit een met water gevulde rotholte waar ook Myatropa florea en Mallota cimbiciformis uit werden gekweekt.

Van de penningmeester

Na het verschijnen van deze Vliegenmepper zal weer een opschoon-ronde plaats vinden, waarbij de niet-betalers van de verzendlijst verwijderd worden. Iedereen is gewaarschuwd. Wanneer achterstallige contributie wordt betaald kunnen de gemiste Vliegenmeppers alsnog worden verkregen.

Overmaken contributie op giro 5621403 t.n.v.

Penningmeester Sectie Diptera te Voorschoten o.v.v. het jaar/de jaren waarvoor de contributie betaald wordt.

Paul Beuk
Het Wedde 42
2253 RG Voorschoten
071 - 768492

BETAAL NU CONTRIBUTIE 1995

Wijzigingen bij ledenlijst:

Verhuisd:

Aat Barendregt
Koninginnelaan 9
3781 GK Voorthuizen

Nieuwe leden:

Ben Brugge
Ooievaarsbek 35
1441 TA Purmerend

Kris Decler
Legeweg 221
B-8020 Oostkamp
België

Syrphidae

COLOFON

Vliegenmepper, jaargang 4 nr 1

De Vliegenmepper is het halfjaarlijks verschijnend contactblad van de Sectie Diptera van de Nederlandse Entomologische Vereniging.

De sectie heeft als doel het bevorderen van de studie van de Diptera in het Nederlandse taalgebied. Hierin vervult de Vliegenmepper een belangrijke functie.

Iedereen, ook niet-NEV-leden, kan lid worden van de sectie door 10 gulden over te maken op giro 5621403 t.n.v. Penningmeester Sectie Diptera te Voorschoten, onder vermelding van lidmaatschap Sectie Diptera. Alle leden krijgen de Vliegenmepper toegestuurd.

Het bestuur van de sectie ziet er als volgt uit:

Voorzitter: Aat Barendregt, Koninginnelaan 9, 3781 GK Voorthuizen (03429-1451)

Secretaris: Theo Zeegers, Weegschaalstraat 207, 7521 CH Enschede (053-335284)

Penningmeester: Paul Beuk, Het Wedde 42, 2253 RG Voorschoten (071-768492)

Bijeenkomsten: Liekele Systemans, Langegracht 67A, 2312 NW Leiden (071-221952)

Mark van Veen, Sumatrastraat 279, 1095 HR Amsterdam (020-6933106)

Redactie: Jaap van der Linden, G. Brautigamsingel 28, 2331 SJ Leiden (071-322921)

Paul Beuk (zie boven)

Wouter van Steenis, Treubstraat 27, 6702 BA Wageningen (08370-25951)

Redactieadres: zie Jaap van der Linden